

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง หลักการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๙ เรื่อง บทเรียนการเมืองไทย รู้ใช้ข้อมูลข่าวสาร (๓)
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การรู้เท่าทันสื่อคืออะไร?

การรู้เท่าทันสื่อ คือ การที่เราไม่หลงเชื่อเนื้อหาที่ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง แต่สามารถคิด วิเคราะห์ สงสัยและรู้จักตั้งคำถามว่า สิ่งนั้นจริงหรือไม่จริง ใครเป็นคนให้ข้อมูลเขาต้องการสื่ออะไร หรือมีจุดมุ่งหมายแอบแฝงหรือไม่ ดังนั้นการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการรู้จักสื่อ รู้จักสิทธิ ด้วยความเข้าใจ คือ ความสามารถในการรับ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลความจริงจากการตั้งคำถาม ๕ ข้อ ดังนี้

๑. ใครเป็นผู้ผลิตข่าวสารนี้

การวิเคราะห์ว่าใครสร้างหรือผลิตเนื้อหานี้จะทำให้เราเข้าใจในวัตถุประสงค์ของสื่อที่ต้องการนำเสนอ

๒. ข้อมูลถูกนำเสนอด้วยเทคนิควิธีใด

ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือภาพยนตร์ ย่อมมีการการดึงจุดความสนใจที่แตกต่างกัน

๓. ตีความแตกต่างกันได้อย่างไร

การตีความของสื่อย่อมแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งก็สามารถนำมาแลกเปลี่ยนเปรียบเทียบกันเพื่อให้เกิดเป็นการตีความที่กว้างขึ้น มีมิติและมุมมองที่แตกต่างกันจนสามารถเกิดความยอมรับในความเห็นที่ต่างกันได้

๔. คุณค่า วิถีชีวิต หรือแนวคิดใดที่แฝงมากับสื่อ

สามารถตอบคำถามได้ว่า เป้าหมายของสื่อที่ต้องการนำเสนอความคิดเห็นที่เกิดขึ้นสะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมในขณะนั้นอย่างไร

๕. ทำไมข้อมูลนี้ถึงถูกนำมาเผยแพร่

ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์นี้จากการที่สื่อนำเสนอ เช่น เจ้าของสื่อได้รับประโยชน์หรือไม่ อะไรที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสื่อ ตลอดจนคนดูได้ประโยชน์ด้านใดบ้าง

หลักการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น

การสื่อสารของผู้คนในสังคมปัจจุบันไม่ได้มีเนื้อหาสาระที่ตรงไปตรงมา เพราะมนุษย์มักสร้างความสำเร็จหรือชื่อเสียงของข้อมูลข่าวสารที่ตนเองสื่อออกไปโดยแทรกความรู้สึก นึก คิด หลักการและเหตุผล ในสารนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนที่ต้องใช้วิจารณญาณในการพิจารณาข้อมูลข่าวสารให้มาก เพราะการสื่อสารข่าวสารทางการเมือง มักจะมุ่งโน้มน้าวให้ผู้รับสาร เห็นคล้อยหรือเชื่อถือข้อมูลข่าวสารตามที่ผู้สื่อสารต้องการ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองบางประการ ดังนั้นผู้รับสารจึงต้องมีการวิเคราะห์ข่าวสาร จำแนกสารว่าอะไรคือข้อเท็จจริง อะไรคือความคิดเห็น เพื่อให้ได้สารที่มีประโยชน์เหมาะสม ถูกต้อง ชัดเจน สามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการตัดสินใจดำเนินชีวิตประจำวัน

ความแตกต่างระหว่าง ข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น

ลักษณะของข้อเท็จจริง	ลักษณะของข้อคิดเห็น
๑. มีความเป็นไปได้	๑. เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก
๒. มีความสมจริง	๒. เป็นข้อความที่แสดงการคาดคะเน
๓. มีหลักฐานเชื่อถือได้	๓. เป็นข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย
๔. มีความสมเหตุสมผล	๔. เป็นข้อความที่เป็นเป็นข้อเสนอแนะหรือเป็นความคิดของผู้พูดและผู้เขียนเอง

ตัวอย่างเปรียบเทียบข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น

ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง	ตัวอย่างข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น
๑. กตเวที หมายถึง สมองคุณท่าน (พิสูจน์ได้โดยค้นความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕)	๑. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยดีที่สุดในประเทศไทย(ไม่มีข้อวิญฉัย)
๒. ดวงตาเป็นอวัยวะที่ทำให้มองเห็น(พิสูจน์ได้ด้วยหลักวิชาการ)	๒. คนเรียนเก่งย่อมประสบความสำเร็จในชีวิตเสมอ(ไม่มีข้อยืนยัน)
๓. ทุกคนหนีไม่พ้นความตาย(พิสูจน์ได้จากประสบการณ์)	๓. การรับประทานแต่ผักไม่น่าจะเป็นผลดีต่อร่างกาย...(ไม่มีข้อยืนยัน)

ข้อมูลอ้างอิงจาก : <https://kunkrunongkran.wordpress.com>

<https://www.thaihealth.or.th/Content/39558->

<http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2019-06-13-15-54-00>